

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 21/2024-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného JUDr. Michalom Mudrákom, advokátom, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 65Ek/1082/2021 z 20. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 65Ek/1082/2021 z 20. októbra 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 65Ek/1082/2021 z 20. októbra 2023 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnemu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením exekučného súdu, ktoré žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. V prospech sťažovateľa sa od roku 2007 viedla exekúcia o vymoženie pohľadávok priznaných rozhodnutiami súdov Českej republiky (rozsudku z 24. septembra 2002, ktorý sa stal vykonateľný 30. októbra 2002, a zmenkového platobného rozkazu zo 4. februára 2004, ktorý sa stal vykonateľný 4. mája 2004). Táto exekúcia bola zastavená podľa zákona 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v marci 2021.

3. Sťažovateľ podal na okresnom súde opätovný návrh na exekúciu. Okresný súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie, no povinný navrhol jej zastavenie pre premlčanie. Uznesením vyššieho súdneho úradníka z 2. júna 2022 okresný súd exekúciu podľa § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku zastavil z dôvodu, že exekučné tituly boli vydané počas účinnosti nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Brusel I“), podľa ktorého musia byť slovenským súdom vyhlásené za vykonateľné.

4. Proti tomu podal sťažovateľ sťažnosť. Okrem iného namietol, že podľa čl. 24 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o právnej pomoci poskytovanej justičnými orgánmi a úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach, ktorá bola oznámená Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky pod č. 193/1993 Z. z. (ďalej len „dvojstranná zmluva“), sa návrh na výkon českého exekučného titulu podáva priamo slovenskému exekučnému súdu, ktorý má posúdiť jeho vykonateľnosť a nariadiť jeho výkon. Pretože výkon exekučných titulov bol nariadený už v roku 2007, už vtedy súd posúdil ich vykonateľnosť a v súlade s dvojstrannou zmluvou ich uznal. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu z 20. októbra 2023 okresný súd sťažnosť sťažovateľa zamietol, keďže exekučné tituly patria do pôsobnosti nariadenia Brusel I, a preto sú na Slovensku vykonateľné len na základe rozhodnutia podľa čl. 38 ods. 1 nariadenia Brusel I, ktoré má prednosť pred dvojstrannou zmluvou.

III.

5. Sťažovateľ namieta, že okresný súd s odkazom na nešpecifikovanú judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) neaplikoval dvojstrannú zmluvu a opomenul čl. 66 nariadenia. Poukazuje na to, že exekučné tituly boli vydané pred vstupom krajín do Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a dovtedy ich bolo možné vykonať na návrh na vykonanie exekúcie. Podľa sťažovateľa sa na vykonateľnosť exekučných titulov nariadenie nevzťahuje, uplatní sa len dvojstranná zmluva, podľa ktorej sa rozhodnutie o vykonateľnosti nevyžaduje. Už len 14-ročný výkon exekučných titulov treba považovať za dôkaz ich vykonateľnosti na Slovensku.

6. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zdôraznil nedostatok ústavnoprávneho rozmeru, keďže sťažovateľovi nebolo nezvratne zasiahnuté do jeho práv a po splnení podmienok podľa nariadenia Brusel I sa môže domáhať vykonania exekúcie. K námietke, že nerozhodoval podľa dvojstrannej zmluvy, uviedol, že od 1. mája 2004 (s výnimkou čl. 66 ods. 2 a čl. 70 nariadenia Brusel I) došlo k nahradeniu časti uvedenej zmluvy nariadením Brusel I. Nariadenie Brusel I je preto na Slovensku plne aplikovateľné od 1. mája 2004. Konanie o vydaní oboch exekučných titulov začalo po účinnosti nariadenia Brusel I a skutočnosť, že exekučné tituly boli vydané pred vstupom krajín do EÚ, nemá podľa výkladu čl. 66 ods. 1 nariadenia Brusel I vplyv

na jeho použiteľnosť. Okresný súd uznáva spornosť výkladu pojmu „*po nadobudnutí jeho účinnosti*“ použitého v čl. 66 ods. 1 nariadenia Brusel I, no v namietanom uznesení sa priklonil k výkladu, že pokiaľ nariadenie nadobudlo účinnosť 1. marca 2002, tak bez ohľadu na pristúpenie nových členských štátov po dni jeho účinnosti okamihom pristúpenia sa stáva plne použiteľné aj pre pristupujúce členské štáty, keďže nariadenie neobsahuje inú právnu úpravu, ktorá by nadobudnutie účinnosti odlišne upravovala pre novo pristupujúce štáty.

7. Povinný ako zúčastnená osoba vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zdôraznil príklon k použitiu nariadenia Brusel I, keďže čl. 66 a čl. 76 nariadenia Brusel I je potrebné pre stanovenie rozsahu konaní a listín, na ktoré sa má nariadenie uplatňovať, vykladať s poukazom na nadobudnutie jeho účinnosti (1. marec 2002). Dodáva, že v čase podania prvého návrhu na vykonanie exekúcie nariadenia Brusel I sa použitie dvojstrannej zmluvy výslovne vylučovalo.

IV.

8. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (I. ÚS 218/2019).

9. Nariadenie Brusel I nadobudlo účinnosť 1. marca 2002. Až do vstupu do EÚ 1. mája 2004 sa medzi Slovenskou republikou a Českou republikou, teda aj po vydaní a vykonateľnosti prvého exekučného titulu a po vydaní, no pred vykonateľnosťou, druhého exekučného titulu, vzťahovala na vykonanie exekúcie dvojstranná zmluva. Z Aktu o podmienkach pristúpenia (v časti 18. Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, str. 716) vyplýva, že čl. 69 nariadenia Brusel I pojednávajúci o dohovoroch a zmluvách nahradených týmto nariadením sa dopĺňa o dvojstrannú zmluvu medzi Slovenskou republikou a Českou republikou. V zmysle oznámenia o pristúpení nadobudla zmluva o pristúpení platnosť 1. mája 2004. Nariadenia EÚ vrátane nariadenia Brusel I sa tak začali aplikovať aj na vzťah medzi Českou republikou a Slovenskou republikou dňom ich vstupu do EÚ.

10. Podstatnou pre rozhodnutie okresného súdu však nebola všeobecná otázka princípu prednosti práva EÚ. Šlo o zodpovedanie konkrétnej otázky prednosti nariadenia Brusel I pred dvojstrannou zmluvou. Odôvodnenie namietaného uznesenia nielenže vôbec nespomenulo čl. 69 nariadenia Brusel I, no ani sa nezaoberalo tým, že Slovenská republika a Česká republika sa stali členskými štátmi až 1. mája 2004. Okresný súd tak neriešil použiteľnosť nariadenia Brusel I vo vzťahu k štátom, ktoré do EÚ vstúpili po nadobudnutí jeho účinnosti, v osobitných súvislostiach exekučných titulov, ktoré boli oba vydané v Českej republike pred vstupom oboch krajín do EÚ, pričom prvý z nich sa v tomto období aj stal vykonateľným. Ak bola pochybnosť o pôsobnosti nariadenia Brusel I, ktorú uznal vo vyjadrení aj okresný súd, bolo nevyhnutné, aby sa touto otázkou vysporiadal v uznesení, a nie až v konaní o ústavnej sťažnosti. Podobné otázky už boli riešené Súdnym dvorom, podľa ktorého v situácii, keď jeden zo štátov už bol členom EÚ,

na založenie pôsobnosti nariadenia Brusel I na účely uznania a výkonu súdneho rozhodnutia je nevyhnutné, aby v čase vydania tohto rozhodnutia bolo nariadenie účinné v členskom štáte, v ktorom bolo súdne rozhodnutie vydané, ako aj v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie a výkon tohto rozhodnutia (rozsudok z 21. 6. 2012, *Wolf Naturprodukte*, C-514/10). Na to nadviazal záver, podľa ktorého rozhodnutia vo veciach vyživovacej povinnosti, ktoré vydal súd štátu, ktorý v čase prijatia týchto rozhodnutí ešte nebol členom EÚ, nepatria do pôsobnosti nariadenia (rozsudok z 15. 4. 2021, *TKF proti Department of Justice for Northern Ireland*, C-729/19).

11. Okresný súd a povinný vo svojich vyjadreniach k ústavnej sťažnosti nad rámec namietaného uznesenia vykladajú právo EÚ. Riešia tak namietaným uznesením nevyriešenú otázku, či sa na konania začaté a listiny vyhotovené v Českej republike v čase účinnosti nariadenia Brusel I, no pred vstupom Slovenskej republiky a Českej republiky do EÚ, použije nariadenie Brusel I. Je zrejmé, že nejde otázku tak jasnú, že by na jej zodpovedanie postačoval strohý odkaz na princíp prednosti a nekonkretizovanú judikatúru Súdneho dvora. Okrem toho, ak je pochybnosť o výklade práva EÚ, bol okresný súd ako súd posledného stupňa nielen oprávnený, ale aj povinný navrhnúť začatie prejudiciálneho konania a požiadať Súdny dvor o výklad. Vnútroštátny súd, proti rozhodnutiam ktorého nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, môže byť oslobodený od tejto povinnosti, len ak konštatoval, že položená otázka nie je relevantná alebo že ustanovenie práva EÚ už bolo predmetom výkladu Súdneho dvora, alebo že správny výklad práva EÚ sa javí byť tak jasný, že neponecháva priestor pre žiadne primerané pochybnosti (rozsudok Súdneho dvora zo 6. 10. 2021 *Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi*, C-561/19).

12. Okresný súd v namietanom uznesení nepodal jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne relevantné otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam. V napadnutom uznesení sa najmä nedostatočným spôsobom vysporiadal s časovou pôsobnosťou nariadenia Brusel I a dvojstrannej zmluvy, rozhodným okamihom pre ich použitie, ako aj výkladom v nich uvedených pojmov. Preto nedostatočne zrozumiteľne odôvodnil pre rozhodnutie podstatnú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie o zastavení exekúcie. Právny názor k týmto otázkam vyjadril okresný súd až vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, pričom ani v nej nedospieva k jednoznačnému záveru. Hoci sa vzhľadom na možnosť sťažovateľa postupovať podľa čl. 38 nariadenia Brusel I môže táto otázka javiť ako banálna, je zrejmé, že okresný súd svoj záver odôvodnil nedostatočne. Namietaným uznesením okresného súdu preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené a uznesenie okresného súdu zrušené s tým, že vec sa vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

V.

13. Zistené porušenie základného práva sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením a ktorých výška 530,86 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3

vyhlášky (2 x 12,52 eur) predstavuje sumu 442,38 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 88,48 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu